

Kubánský deník Ludmily Kálalové

O Kubě se dovídáme z našich médií téměř výlučně negativní zprávy - o protestech proti vládě, věznění disidentů a podobně. Psát o Kubě příznivě je u nás zřejmě „politicky nekorektní“. Jen výjimečně proskočí nějaká pozitivní informace. Z těchto ojedinělých zpráv lze soudit, že na Kubě je dobrá úroveň vzdělání a zdravotní péče, zachovalé životní prostředí a nízká kriminalita; Kubánci jsou sice chudí, ale nevyskytuje se tam bída takových rozměrů, jako v chudinských čtvrtích velkoměst Jižní Ameriky. Moje sestra Ludmila se vypravila na Kubu se svou vnučkou Helenkou, aby poznaly život na „Ostrově svobody“ na vlastní oči. Na rozdíl od jiných českých turistů, kteří užívají jen písčité pláže, měla jejich 14členná výprava možnost poznat i vnitrozemí ostrova a setkat se místními lidmi. Výprava cestovala s agenturou EXIM-TOURS a po Kubě je vozil autobus čínské výroby.

Odlet z Prahy-Ruzyně

6. listopadu 2011

Čas odletu byl 3.15 ráno a sraz účastníků dvě hodiny předtím, cca hodinu po půlnoci. Startovaly jsme ze Zlonic, v autě s námi jela Věra (matka Helenky), řídila její kamarádka Renata. Jelikož jsme neměly dálniční známku, projížděly jsme po vedlejších silnicích vesničkami. Věra se nás pokoušela navigovat, přesto jsme trochu bloudily. Naštěstí jsme vyrazily už v 10 hodin večer, tak jsme měly časovou rezervu. Renata s Věrou nás vysadily před letištní budovou a musely rychle odjet. Zůstaly jsme tam s Helenkou samy se svými objemnými zavazadly. Postupně se začali přicházet ostatní účastníci zájezdu.

Po zdoluhavých odbavovacích procedurách jsme konečně nasedli do letadla Boeing 737 a letadlo odstartovalo. Normálně trvá let z Prahy na Kubu 11 hodin, ale kvůli stávkám na Azorských ostrovech a v Dominikánské republice se cesta protáhla na 16 hodin. I když jsme v letadle dostávaly dostatek jídla a pití, byly jsme v cíli cesty hrozně unavené.

První den na Kubě - Zátoka sviní

V moderní letištní budově ve Varaderu byla naše zavazadla skenována stejným přístrojem jako v Praze. V obou případech nastaly komplikace: v Praze objevili ve dvou našich zavazadlech lahvičku se šťávou - musely jsme to na místě vypít. Kubánská úřednice zase objevila v mém batohu jablko. Prohlížela je, dokonce do něj píchla, a nakonec jsem je musela odevzdat. Nechala nám jen sušenky.

Ve směnárně jsme si vyměnily peníze a nastoupily spolu s ostatními do moderního autobusu čínské výroby. Naším průvodcem byl pan Rey, který pracoval v letech 1985-1990 ve Zlíně. Měl veliký smysl pro humor, se kterým všechno komentoval či odpovídal na naše dotazy.

Poprvé jsme nocovali v Zátocě sviní. Z Varadera jsme tam jeli napříč ostrovem a mohli tak vidět kubánský venkov. Kubánské vesnice vypadají jako naše chatové osady, jsou to přízemní domky schované v zeleni. Domky jsou zděné a mají plochou střechu; někde je vidět i tradiční střechu z palmového listí. Některé domky jsou pěkně omítnuté, ale mnohé vypadají sešle.

Typické venkovské stavení

Na školách a školkách vlaje kubánská státní vlajka. V jednom městečku jsme viděli také paneláky - panely byly pouze smontované dohromady, bez omítky. Krajina byla rovinatá, střídaly se pole cukrové třtiny s pastvinami, kde se pásala stáda krav. Byly tam také plantáže jakéhosi ovoce a lesíky stromů, které neumím pojmenovat. Rostly tam také palmy.

Jeli jsme po kvalitní asfaltové silnici bez děr. Nebyly tu ani dopravní značky; ty tu nejsou potřebné, neboť provoz je minimální. Jsou to hlavně vozidla tažená koněm. Nejsou to žádné těžké povozy, ale jen lehké vozíky s lidmi nebo malým nákladem, koníci vesele klušou. Jsou to legrační vozítka, vesměs domácí výroby, tříkolky se stříškou nebo bez ní, nebo větší vozíky asi pro 10 pasažérů. Když jsme občas potkali traktor, Rey poznamenal: „Traktor ZETOR“. Potkali jsme také traktor domácí výroby (ty jsou u nás také, ale nesmějí na silnici). Pokud jsme už potkali osobní auto, byl cca 60 let starý, krásně naleštěný veterán (tam kde jsou turisté, je ovšem aut víc). Jezdí tu i hodně cyklistů; ti se někdy přidržují koňského povozu či traktoru.

Během cesty nám pan Rey vyprávěl o tamních problémech, o nedostatcích v zásobování, o tom jak kvete černý obchod, ale zdůraznil také, že tu nemají problémy s AIDS a je tu nízká kriminalita. A také prý vynalezli lék proti rakovině – právě teď se na Kubě léčí venezuelský prezident Chávez. V důsledku 50letého amerického embarga musí Kuba vyrábět značnou část léků. Na dotaz jedné účastnice uvedl, že lékařská péče je zdarma, ale léky si lidé kupují. Pan Rey ukázal také na jakési vzdálené budovy a říkal, že to je vysoká škola, kde studují mladí lidé z Venezuely a Bolívie. Po chvíli zase ukázal na jakousi dlouhou, nízkou budovu a řekl, že to je vězení. Budova vypadala spíš jako nějaké skladiště. Když se ho kdosi zeptal, zda jsou tam také političtí vězni, řekl, že jsou, ale je jich málo.

Zastavili jsme u stylové hospůdky se střešou z palmového listí. Hosté seděli venku; byli to většinou místní lidé různé barvy pleti. Koupili jsme si nějaké pití a chvíli se tu zdrželi. Neděle se chýlila k večeru. Starší lidé posedávali před hospodou a hovořili, mladí se projížděli na kolech nebo na vozících tažených koňmi. Rodiče vezli na kole malé dítě. Za hospodou byla moderně vybavená, vykachlíkovaná kadibudka. Starý černochoch tam s úsměvem podával každému hostu ubrousek.

Nastoupili jsme do autobusu a pokračovali v cestě. V jedné vesničce jsme na chvíli zastavili, neboť Rey tam šel navštívit svoji maminku. Zakrátko jsme vjeli na dálnici, na které byl provoz rovněž minimální. Tuto dálnici stavěli Rusové; měla vést podél celé Kuby. Dostavěli ji do jen půlky, neboť v roce 1991 z ostrova odešli a přerušili veškerou spolupráci. Teprve nyní se začíná stavba dokončovat; viděli jsme velké staveniště s řadou nákladních aut.

Konečně jsme dorazili do hotelu v *Zátocy svíní* (Playa larga). Byla tam velká restaurace a okolo ní desítky malých zděných domků pro hosty. V restauraci byly dvě velké místnosti; jedna měla revoluční výzdobu, v druhé byla na stěnách vyobrazena místní fauna - srneček, ptáci, krokodýli. Obě místnosti byly nekuřácké. K večeři byly na výběr tři druhy masa: kuřecí, vepřové a rybí, k tomu rýže a zelenina či ovoce. Po večeři jsme se s Helenkou odebraly do jednoho z domků. Byl moderně zařízený. Když jsem tam však vstoupila, vykřikla jsem leknutím: za krk mi skočila žába! Byly tam dvě malé žabičky, které po chvíli utekly. Spalo se nám dobře.

Pondělí, 7. listopadu

Ráno nás navštívila fenka, která obchází hosty a loudí; byla tu už včera večer. Měly jsme pro ni jen sušenky. Po snídani jsme se chvíli houpaly v houpacích křeslech, která byla na verandě každého domku. Odjezd byl v 9 hodin.

Navštívili jsme místní atrakce - indiánskou vesnici a krokodýlí farmu. Pozoruhodným zážitkem byla plavba motorovým člunem po jezeře¹ do indiánské vesnice. Ve vesnici jsme navštívili indiánskou chýši, kde dva muži vydávali jakési zvuky; měl to být indiánský zpěv. Kromě toho každého turistu (zvláště ženu) chytli a pomazali mu tvář hnědou barvou. Za to požadovali 1 peso. Na krokodýlí farmě byla kromě krokodýlů i jiná zvířata, například zvláštní druh srny a hlodavec, kterého Rey nazýval „stromomyš“. V bufetu zde prodávali vařené krokodýlí maso; Helenka si je dala, já ne.

Zaujala mě místní fauna. Nejběžnějším ptákem je na Kubě sup; supi krouží pořád a všude. Musí se tu ale živit něčím jiným než mršinami - kde by jich tolik vzali? Na jezeře plavaly kachny, ale byly jiné než u nás. Na pastvinách byla mezi stády dobytka hejna bílých štíhlých ptáků.

Poobědvali jsme ve stylové dřevěné hospodě u malého sladkovodního jezírka nedaleko mořského pobřeží. Odpoledne jsme se vydali do města *Cienfuegos*. Po cestě jsme se zastavili na *pláži Giron*, kde se v roce 1961 odehrála neúspěšná invaze kubánských „kontras“. Je tam menší muzeum *Zátoky svíní*.

Město Cienfuegos

Toto město je známé svými cukrovary a francouzskou architekturou. Leží v zemědělské oblasti, kde se vedle cukrové třtiny pěstuje hlavně rýže. Zemědělci suší rýži na silnici; z dálky jsme viděli skupinky lidí, kteří přehazovali rýži na okraji silnice a potom ji shrabovali do pytlů. Vozidla se jim vyhýbala². Provoz na silnici tu byl již větší, viděli jsme tu i moderní auta a také nákladáky. Najednou nás zastavil policista na motorce - proti nám jel starobylý kombajn ze 60.let. Bylo tu však stále hodně koňských povozů.

Po cestě jsme zahlédli také hřbitovy. Rey nám vysvětlil, že se tu pohřbívá tradičním způsobem do země. V Havaně se již začíná také s pohřbíváním žehem, ale je to prý drahé.

Ve městě jsme viděli školy, kde žáci na dvoře sportovali, zahlédli jsme nemocnici. Na náměstí jsme společně navštívili některé památné budovy, například divadlo, kde byl strop vyzdoben freskami jako v kostele. Pak nám Rey dal volno. Šly jsme s Helenkou do přístavu.

¹ sladkovodním

² Něco podobného jsem viděl také na Filipínách. J.M.

Na ulici jsme potkávaly lidi různé barvy pleti (s tím zde nejsou problémy), kteří po na ulici klábosili. Domy jsou projektovány tak, že z ulice se jde rovnou do obýváku (něco podobného jsem viděla kdysi v Chorvatsku). Jezdí tu tři druhy taxíků - koňské, šlapací a také auta. Podle barvy poznávací značky se pozná, zda je taxík státní nebo soukromý.

Kolem 4. hodiny odpoledne se vracely děti ze školy. Měly školní uniformy, na krku červené nebo modré šátky a batůžky jako u nás, ale méně objemné. Některé děti odváželi jejich rodiče domů na kole nebo na koňském voze. Před jednou restaurací jsme viděli neparáděnou mladou dívku, vypadala jako princezna z pohádky. Rey nám vysvětlil, že tak slaví své 15. narozeniny.

Nocovali jsme v hotelu *Rancho Luna*, vzdáleném 19 km od města - strávili jsme tam 2 noci. Jídlo nám servírovali jako švédský stůl; asi tu ztloustneme.

Město Trinidad

V úterý 8. listopadu jsme se vypravili do města Trinidad, které je známé svou starou architekturou; jeho obyvatelé jsou převážně potomky černých otroků, dovezených sem kdysi z Afriky.

Jeli jsme kopcovitou krajinou, stále do kopce. Krajina je tu skoro neobydlená, jen sem tam nějaká samota. Kolem různorodý listnatý porost, od keřů až po vzrostlý les. Kvalitní asfaltka, provoz nulový; jen v nejvyšším bodě cesty jsme potkali 3 nákladní auta s vojáky.

Potom jsme klesali zase dolů, k městu Trinidad. Vystoupili jsme z autobusu a vešli do úzkých uliček s chátrajícími baráčky. Uličky byly dlážděny kočičími hlavami. Zahlédli jsme tmavý krám bez výkladní skříně - byl to obchod s potravinami. Kdyby tam nestáli lidé, ani bychom nepoznali, co to je. Podívali jsme se do hrnčářské dílny. Všude nás pronásledovali lidé, kteří nám cosi nabízeli, nejvíc suvenýry. Pan Rey nám ukázal některé budovy z koloniální doby a potom nás vedl úzkou uličkou. Po obou stranách stáli prodejci tmavé pleti a nabízeli různé zboží. Byli čistě oblečení a jejich zboží pěkně vypadalo: ženy prodávaly vyšívané ubrusy, dětské šatičky a korálky vyrobené z mušlí; starší muži nabízeli pletené klobouky a košíky. Koupila jsem pár maličkostí jako dárky. Rey nás také zavedl do domku, kde dostaly levně doutníky. Někteří členové si je kupovali; my s Helenkou jsme koupily dárek pro dědečka - láhev rumu

Potom nás Rey zavedl do obrovského paláce, který kdysi patřil nejbohatší kubánské rodině. Dnes slouží kulturním účelům. Vystoupili jsme po schodišti do prvního patra, odkud byl dobrý rozhled. Dole na nádvoří měly děti školní besídku, podobnou jako bývají u nás: děti zpívaly a předváděly scénky a holčičky měly křídélka jako motýlí. Nakonec zahrála jedna holčička velmi pěkně na klavír úryvek z Bizetovy opery „Carmen“.

Po obědě v jakési restauraci jsme navštívili zábavní podnik „La Chanchánchara“. Hrála tam velmi pěkně živá hudba, lidé poslouchali a někteří tančili. Rey se dal do tance s jednou místní ženou. Naservírovali nám jakýsi medový nápoj. Ve městě je vedle několika katolických kostelů také kostel černošské církve Jamalla. Je to jednoduchá budova s dvěma místnostmi. V první místnosti je černá soška Panny Marie, oblečená do bílých krajkových šatů. V druhé místnosti se právě konala bohoslužba. Byli tam lidé černé i bílé pleti, kázala jim žena-farářka.

Po návratu do hotelu jsme šli vykoupat na pláž. Helence nabízel černý plavčík, že ji naučí se potápět. Naštěstí to odmítla.

Jezero Hanabamilla

Jezero vzniklo v 60. letech v souvislosti se stavbou přehrady s vodní elektrárnou. Nyní toto krásné jezero slouží hlavně rekreaci.

Cesta k jezeru byla dosti dlouhá; silnice vedla horským terénem, provoz tu nebyl žádný. Při stoupání do prudkého kopce jsme dohonili skupinu 10 holandských cyklistů. Poté jsme sjeli

do údolí a zastavili na mostě přes řeku. Proti nám jel vůz tažený párem volů, na kterém vezl rolník rezavou cisternu. Pan Rey na vůz vyskočil a vyzval Helenku, aby vylezla za ním. Já jsem je oba na místě vyfotografovala.³

Vůz tažený párem volů

Na konci jednoho stoupání nám zkřížila cestu skupina jezdců na koních. Rey řekl, že to jsou rančeři (*rancheros*). Projeli jsme městečkem, které vypadalo velmi zchátrale, a lidé se tam potloukali po ulicích a klábosili, ačkoli bylo ráno pracovního dne.

Lesy v hornaté oblasti u jezera Hanabamilla

³ Kubánské zemědělství bylo před rokem 1990 zřejmě dosti rozvinuté - Kuba byla kdysi významným exportérem cukru. Po rozpadu sovětského impéria však zůstala Kuba téměř bez ropy a zemědělci se vrátili k tradičnímu používání tažných zvířat a mnozí u toho zůstali.

Konečně jsme dojeli k jezeru. Na jeho břehu stál velký luxusní hotel, ale bez hostů. Dostali jsme tam napít a potom jsme nasedli do motorové loďky, která nás vezla po jezeře proti proudu řeky. Po delší plavbě jsme přesedli do jiné loďky a ta nás dovezla skoro až na druhý konec jezera, k vodopádu; k němu jsme museli dojít pěšky. Když jsme pluli po jezeře nazpět, stavili jsme se v místě přesedání na oběd ve stylové hospůdce. Hrála tam opět živá hudba. Nechali jsme muzikantům nějaké to pesos, jak je to tady obvyklé. Kromě nás byli v hospůdce jen dva španělsky mluvící hosté; z jezera se vynořil potápěč. Po obědě nás loďka dovezla k hotelu, kde na nás čekal autobus. V téže době se v hotelu ubytovala skupina cyklistů.

Jeli jsme směrem k městu Santa Clara; je to univerzitní město se 180 tisíci obyvateli. Vesnice tu byly upravenější a bylo vidět, že zde lidé pracují. Právě končila pracovní směna a lidé nastupovali do různých vozidel, hlavně nákladních aut a koňských povozů, které je odvážely domů.

Rey nám vyprávěl zvláštní historku. Dříve se na Kubu dovážela sovětská kola UKRAJINA, která byla sice těžká, ale hodně vydržela. Pak se začala vozit kola z Číny, která jsou lehká (údajně jsou z plastu), ale nic nevydrží. A tak postavili kolu UKRAJINA pomník. Skutečně - v jednom městečku jsme viděli jízdní kolo připevněné na betonovém podstavci.

Ve městě Santa Clara je pouliční provoz podobný jako v evropských městech, avšak moderních aut tu jezdí málo. Viděli jsme tu dokonce (porvé na Kubě) kruhový objezd a kolem města je vybudován 4proudý silniční okruh.

Ubytovali jsme se v hotelovém komplexu *Villa Mujila* - je to několik hotelových budov a kolem nich kruhové domečky pro hosty s třtinovou střechou. V areálu je také bazén, v kterém jsme si zaplavali. Pozdě večer, kdy už jsme šly spát, začala hrát venku hudba. Helenka šla ven a nějaký muž ji vyzval k tanci. Já jsem si pustila v televizi zprávy. Nejprve to byly zprávy ze světa (Sarkozy v USA, zasedání Rady EU), potom zprávy z domova. Mluvili v nich o problémech s vodou a o nové rafinérii ropy. Potom obligátní sport a počasí - předpovídali déšť.

Santa Clara

Ráno nás probudili kohouti. Mysleli jsme si, že tu někdo chová slepice, ale ti kohouti létali po stromech a kokrhali. Létaly tady také vlaštovky - zde jsme je poprvé na Kubě zahlédli. Létají sem nejspíše ze Severní Ameriky. Po snídani jsme se sbalili, vzali kufry do autobusu a vyrazili do města Santa Clara.

Ve městě byl čilý pouliční ruch. Motorová vozidla tu jsou spíše starší výroby a jezdí tu dost koňských vozíků. Zastavili jsme se na památném místě u železniční trati, kde se odehrál (v prosinci 1958) rozhodující okamžik kubánské revoluce. Po trati jel obrněný vlak naložený zbraněmi a partyzáni v čele s *Che Guevarou* poškodili buldozerem trať, takže vlak vykolejil. Je tu vystaven vykolejený vlak a na podstavci tu stojí onen památný buldozer.

Zastavili jsme na náměstí, kde je pěkný park a kolem dokola vysoké budovy. Z náměstí vybíhají úzké uličky, ve kterých se proplétají auta, koně, cyklisté i chodci. S Helenkou jsme obešly náměstí a zašly do vedlejší ulice, kde byl kostel. V kostele byl příjemný chládek. Sedly jsme si do lavic a poslouchaly hudbu - skupina žen tam nacvičovala kostelní písně za doprovodu klavíru.

Navštívili jsme také *Památník a muzeum Che Guevary*, kolem kterého je krásně upravený park. U památníku stojí stále fronta. Socha národního hrdiny měří s podstavcem asi 20m. V mauzoleu je chladno, hoří tam věčný oheň a na zdi jsou reliéfy jeho 36 bojovníků. Schránky s jejich ostatky (které byly 30let v hromadném hrobě v Bolívii) jsou uloženy ve zdi. V další místnosti je muzeum Che Guevary, kde je zdokumentován celý jeho život: chlapeček

na nočníku, fotografie rodičů, školní vysvědčení, lékařský diplom, na fotografiích jako partyzán a velitel, ministr kubánské vlády, a nakonec nešťastná výprava do Bolívie.

Ze Santa Clary jsme jeli na letovisko Varadero, vzdálené asi 180 km. Po cestě jsme viděli plantáže pomerančovníků a banánovníků. Když jsme míjeli vojenskou základnu, mohli jsme si ji přes zeď prohlédnout. Kromě cvičiště tam byla také plantáž zeleniny a ovocný sad. Kubánská armáda je totiž samofinancovaná - vojáci si sami vyrábějí potraviny a patrně také další potřeby.

Varadero

Varadero je světově známé kubánské letovisko s množstvím luxusních hotelů, krásnými plážemi a úžasně čistým mořem. Rozkládá se na dlouhém poloostrově. Ročně sem přijíždějí asi 2 miliony turistů, hlavně z Kanady, Argentiny a západní Evropy. V posledních letech sem přiváží turisty i řada českých cestovních kancelářů.

Po příjezdu jsme se rozloučili s Reyem a naše výprava byla rozvezena do několika hotelů. My Helenkou jsme byly ubytovány v hotelu Tortuga spolu s dalšími 3 členy naší výpravy. K hotelu patří komplex budov, v němž jsme se zpočátku nemohly orientovat. S kufry nám pomohl mladý tmavý Kubánc, který měl na obleku jméno Raul. S Helenkou se bavil chvíli anglicky. Musely jsme ho později vyhledat, protože jsme mu zapomněly dát spropitné.

Ačkoli bylo deštivé a větrné počasí, koupaly jsme se s Helenkou v moři. Byly tam vysoké vlny. Večer jsme se šly projít po městečku Varadero, kde žijí prostí Kubánci. Poblíž našeho hotelu začala hrát pozdě večer hudba. Helenka si šla zatančit.

V pátek vál silný vítr a nedalo se vůbec plavat. Brodily jsme se ve vlnách, které do nás narážely. V rozbouřeném moři plaval jen jeden odvážný mladík a plavčík na něj pískal. Pláž hlídali 3 plavčíci. Dva odvážlivci surfovali po vlnách.

Odpoledne jsme na pláži sbíraly mušle, Helenka jich našla dost. Jakýsi pán tam něco hledal detektorem kovů. Zeptala jsem se ho, jestli hledá zlato, a řekl, že ano. Ale spíš asi hledal mince. Když jsme potom odpočívaly na lehátkách, přišel k nám mladík tmavší pleti a představil se jako Lazaro. Mluvil anglicky s přízvukem. Hlídal na pláži a v hotelu a Helenka se s ním ráda bavila.

Večer po 9. hodině bývá u bazénu zábavný program. Vystupuje tu s krásnými tanci a pěknými kostýmy baletní soubor a je tu vtipný moderátor, který mluví s hosty pěti jazyky. Po skončení programu se členové baletní skupiny vmísili mezi obecenstvo a přivedli na pódium 5 mládenců a 5 děvčat, mezi nimi i Helenku. Každý měl říct své křestní jméno a svou zemi. Většinou byli z Argentiny a Kuby, byla tam jedna Mexičanka a Helenka jediná z ČR. Pak museli tančit různé tance podle vzoru tanečníků.

V sobotu a neděli byly ještě pořád velké vlny, ale už bylo tepleji. Koupaly jsme se v moři a odpočívaly na lehátkách. Za Helenkou přicházel občas Lazaro. Říkal, že zaměstnanci hotelu nesmějí navazovat důvěrné vztahy s hosty, hrozí jim za to vyhazov. V neděli jsme se vypravily patrovým autobusem do Národního parku, který leží na okraji letoviska. Moc se nám tam nelíbilo a tak jsme se raději vrátily k hotelu a šly se koupat. Za Helenkou přišel mladý pohledný Kubánc s tmavé pleti se zlatým náhrdelníkem a začal se předvádět - dělal různé cviky a pak Helenku oslovil. Ta o něj ale nejevila zájem.

Výlet do Havany

V pondělí ráno jsme nastoupily do autobusu, který vezl české účastníky i z jiných hotelů. Průvodcem byl mladý „delegát“ Lukáš, který žije již několik let na Kubě a pracuje v oblasti cestovního ruchu. Během cesty nám podrobně vyprávěl dějiny Kuby.

Projeli jsme mytnou branou, která je na Kubě jediná. Po cestě jsme míjeli ropné vrty, na kterých vlála kanadská a čínská vlajka. Kuba má vlastní ložiska ropy, ale ta je tak nekvalitní, že se využívá jen jako palivo v elektrárnách. 140 km dlouhá cesta do Havany trvala něco přes 2 hodiny, cestou jsme se stavili v malé hospůdce.

Po Havaně jsme chodili poněkud pěšky. Navštívili jsme památné budovy, z nichž některé jsou na seznamu UNESCO. Viděli jsme například Kapitol, Katedrálu, Presidentský palác a hotel Hilton, navštívili jsme *Muzeum rumu*.

Kapitol

Viděli jsme ovšem i chátrající budovy. Podívali jsme se také na Náměstí revoluce, které prý pojme až 2 miliony lidí a při Fidélových projevech bývalo plné. Sochy Fidela Castra ale na

Kubě nejsou - Fidél totiž přímo zakázal, aby se mu za jeho života stavěly sochy. Jeho obrazy je vidět jen vzácně. V Havaně je mnoho soch nejrůznějších osobností, nejvíce *José Martího*. Byl to básník, který bojoval za nezávislost Kuby v 19. století. Ve školách jsou právě jeho obrazy, nikoli obrazy prezidentů Fidéla nebo Raula Castra.

Na dotaz, kde bydlí kubánský prezident, Lukáš odpověděl, že Fidél i Raul bydlí na neznámých místech a do svého úřadu dojíždějí. Lidé jen tuší, kde asi bydlí, ale s jistotou to nevědí. Patrně své bydliště mění. Je to proto, že na Fidéla bylo spácháno již 600 pokusů o atentát.

Náš průvodce nám pak dal volno. Procházely jsme se s Helenkou centrem Havany a došly až na nábřeží. Odtud byl krásný pohled na moře a na pevnosti. Nakoupila jsem nějaké pohlednice. Havana je krásná svými historickými budovami, avšak velká část města je zchátralá - majitelé nemají peníze na jejich opravu. V poslední době začínají někteří Kubánci podnikat a stát jim půjčuje peníze na opravu domů. Havana má víc než 2 miliony obyvatel; část jich bydlí v panelákovém sídlišti.

Měli jsme sraz v hotelu, v kterém kdysi bydlel spisovatel Hemingway. Poseděli jsme tam na terase a popili různé nápoje. Pak jsme nastoupili do autobusu a vydali se zpět do Varadera. Stavili jsme se u stejné hospůdky, kterou jsme již dopoledne navštívili. Kubánská průvodkyně nás tam fotila a filmovala a vyrobila pro nás CD a DVD. V hospůdce byla dívka s dvěma rumba-koulemi, která se kroutila v bocích a pohybovala se v rytmu hudby. Vrátili jsme se až za tmy.

Výlet na lodi

V úterý jsme šly po snídani s Helenkou na pláž. Tam mě oslovil starší muž, Slovák jménem Ivan, s kterým jsem se před 2 dny seznámila⁴. Pozval nás na plavbu loďkou - byl to katamarán, dvojtrupá loď poháněná plachtou. Helence se nechtělo, tak jsem s ním jela sama. Loď řídil mladý plavčík, Ivan měl potápěčské brýle a oba jsme měli plovací vesty. Myslela jsem, že zůstaneme blízko břehu, ale pluli jsme stále dál od břehu, asi 2-3 km. Ivan řekl, že musíme plout tam, kde jsou korálové útesy, protože tam jsou ryby. Mluvil plyně španělsky, konverzoval s plavčíkem. Říkal, že je stavební inženýr a projektoval přehradu v Bolívii, kde pracoval pro německou firmu.

Když jsem se dívala jsem na Varadero z dálky, přišlo mi na mysl, co se tu asi dělá s odpadními vodami, a zeptala se na to Ivana. Je zde úplná rovina a bydlí tu tisíce lidí. V některých jihoevropských zemích řeší tento problém tak, že z hotelů vedou dlouhá potrubí, která odvádějí špínu do moře. Ale tady je moře úplně čisté! Ivan to nevěděl a zeptal se plavčíka. Ten řekl, že splašky se čerpají do úžiny mezi poloostrovem Varadero a pevninou⁵ a tam že se nějak (samovolně) čistí. V úžině se opravdu nikdo nekoupá, ale rybáři tu loví ryby a není tam cítit žádný zápach.

Když jsme dopluli ke korálovému útesu, Ivan skočil do vody a pozoroval pod vodou ryby; ty byly ostatně vidět i z loďky. Byla to hejna asi 20 cm dlouhých rybek různých barev, pruhované, svítivé aj. Připlula sem ještě jedna loďka s třemi plavci; plavčík jim pomáhal ven z vody.

Když jsme se vrátili na břeh, Helenka tam na mě čekala. Prý se už o mne bála - představovala si Zkázu Titanicu.

⁴ Měl zájem o nějaký český časopis, tak jsem mu jeden dala

⁵ Této úžině říkají „kanál“

Den odletu, neděle 20.listopadu

Od rána bylo hrozné horko, ale my jsme se už nekoupaly - měly jsme všechno sbalené. Helenka šla na pláž a já jsem se procházela městečkem Varadero. Tady žijí prostí Kubánci. Je tu čtvrť malých domků, které jsou všechny omítnuté a jezdí tu víc motorových vozidel (starší typy aut a motorek). Je vidět, že jsou tu lidé o něco bohatší než jinde na Kubě.

Nejoblíbenějším kusem nábytku je i zde houpací křeslo. Křesla jsou i v chudých domcích, obvykle pod převislou střechou. Jsou to křesla v luxusním provedení i prostá, ale dům bez houpacího křesla tu nenajdete. Na dvorcích lidé chovají slepice a králíky, je tu hodně psů. Psi jsou vesměs malí; viděla jsem jen jedno velké psisko. Toulaví psi a kočky se vyskytují jen v okolí hotelů a není jich mnoho.

V neděli se mladí lidé a děti chodí koupat na pláž. Pro místní je zvláštní pláž, ale není oddělena od pláže pro hotelové hosty.

Na pláž přijíždějí denně prodejci suvenýrů, šatstva, klobouků apod. Zboží mají na zvláštním vozíku. Jednou jsem zašla do soukromého obchodu; bylo tu čisto a byl tu veliký výběr balených vod. Ostatního sortimentu bylo málo. Maso se prý prodává přímo na ulici.

Do 12 hodin jsme museli vyklidit pokoje a shromáždit se na recepci. Odvezli nás na letiště, kde jsme museli opět podstoupit všechny procedury. Letadlo mělo skoro 3/4 hodiny zpoždění, ale dohonilo je - měli jsme vítr 160 - 200km/hod v zádech. Chvilími byly turbulence, letadlo se třásl. Bála jsem se. Dostávali jsme hodně jídla a pití. Zastávka byla pouze na Azorských ostrovech, kde se doplňovalo palivo. Mohli jsme se tam projít po letištní hale. Do Prahy jsme přiletěli v 10.30 podle letového řádu. Půl hodiny trvaly procedury. Věra nás už netrpělivě čekala.

*Redigoval J.Matys
Sloup, 25. ledna 2012*

Poznámka: **Mořští živočichové**

Několik mých známých se na mne obrátilo s dotazem, zda kolem ostrova nežijí člověku nebezpeční mořští živočichové. Na Varaderu takoví živočichové nežijí, jak je to jinde nevím. V moři tu žijí želvy. Když jsme jednou přišly s Helenkou na pláž, našly jsme tam mrtvou želvu, asi 1 m dlouhou. Byla to *kareta obrovská*. Tyto želvy dokážou přeplavat Atlantik. Nad mořem tu létají (kromě mořských racků) štíhlí černí ptáci, jejichž jméno neznám, a také černí pelikáni, kteří létají v hejnech. Viděly jsme jednoho pelikána v akci: slétl na hladinu, potopil se, chytil rybu, chvíli plaval po hladině a potom vzlétl.

Z Kuby lze bez problémů posílat textovky (SMS). Internet je dostupný ve velkých hotelech; ve Varaderu jsme také viděli internetovou centrálu v pouliční boudě.

Kuba - obrazová příloha

k Deníku Ludmily Kálalové

Krokodýlí farma

Cesta k vodopádu u jezera Hanabamilla

Havana
Taxík ve městě

Havana
Školní besídka v Trinidadu

Jezero Hanabamilla s hotelem

Venkovská hospoda (Kubánci jsou oblečením k nerozeznání od turistů)

Cestujeme s CK Balky za poznáním Kuby v roce 2012

Zprostředkovatel: CK Balky s.r.o
Bělohrad 330/5
Lopej , SR
Tel:00421455360573
00421903450474
e-mail:balky@balky.sk

vedoucí zájezdu : Ing. Josef Štofán
Ježkova 2
Brno , ČR
00420548520034
00420737322669

Poznávací zájezdy jsou organizované pro příslušníky České a Slovenské republiky.

Poštou: L.7-Oaza, 602 00 Brno, Lidická 7
E-MAILEM: ck.oaza@centrum.cz
FAXEM: 541 211 448
TELEFONICKY: 603 450 404

V přihlášce uveďte jméno a příjmení, datum narození, státní příslušnost, číslo pasu, telefon, adresu, případně též e-mailovou adresu.

ředitelka ing. Věra Bosačková

POZNEJTE S NÁMI NEJKRÁSNĚJŠÍ PAMÁTKY I PLÁŽE KUBY!

EXIM *tours*®
c e s t o v n í k a n c e l á ř

EXIM TOURS a. s.

Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4
Rozesílá ABnote Czech s.r.o.